

درس چهاردهم: گسترش واژه

واژه‌نامه

دشواری: سختی، ناخوشی	نهراسد: نترسد
بدان: بدها	دلیر: شجاع
کمال: نهایت، تمام	متانت: سنجیدگی، وقار
رویارویی: برخورد، رو به رو شدن	شریف: بزرگوار
همنوع: هم جنس، هم سنخ	تدبیر: چاره‌اندیشی
نکوهیده: زشت، ناپسندیده	جهل: نادانی، ناآگاهی
تضمین: ضامن شدن، پشتوانه	

واژگان مهم املائی:

شجاعت - حوادث - ایستادگی - نهراسد - جست و جو - ناامن - خطرناک - شجاع - عاقبت - متانت - صحنه - وظیفه - شعله - همنوع - مهارت - نکوهیده - تصمیم‌گیری - زلزله - تصادف - غرق شده - شخص - اصلی - جهل - جراحی - تضمین - دروغین .

تاریخ ادبیات:

درس شجاعت از نوشته‌های استاد «احمد بهمنیار» انتخاب شده است.

دانش زبانی

گاهی می‌توانیم با افزودن یک یا چند واژه به یک واژه دیگر عبارت‌ها و واژه‌های دیگر عبارت‌ها و ترکیب‌های جدید ایجاد کنیم

مکان + نا امن ← مکان نا امن

مثال شجاعت + اخلاق ← شجاعت اخلاقی

الف (جمله‌های زیر با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

- ۱- شجاع کسی است که بترسد.
 - ۲- گام اول به سمت خنده بر ترس‌های دروغین است.
 - ۳- ریشه اصل ترس‌های نادرست در و است.
 - ۴- متن درس شجاعت از نوشته‌های می‌باشد.
 - ۵- ترس آنگاه است که از ترس حوادث حرکت نکنیم.
- ب (جمله‌های صحیح را با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.
- ۱- افزودن واژه‌ای به واژه‌ی دیگر را «گسترش واژه» می‌گویند. ()
 - ۲- سردار لشکری که با تدبیر و مهارت فرمان عقب‌نشینی می‌دهد و سپاه خود را از خطر می‌رهاند شجاع است. ()
 - ۳- واژه‌های «هراس و بیم» از نظر دستور زبان مخالف هستند. ()
 - ۴- دبیر به معنی اندیشیدن برای پیدا کردن راه حلی می‌باشد. ()
 - ۵- «شعله‌ها» یک واژه گسترش یافته است.
- پ (گزینه‌های درست زیر را با علامت (✓) مشخص کنید.

۱- کدام گزینه حرف ربط نیست؟

- (۱) چون (۲) چرا (۳) بلکه (۴) اما

۲- مترادف کلمه‌های «نکوهیده و ناملایمات» به ترتیب کدام است؟

- (۱) گفته شده، سرزنش شده (۲) ناپسند، ناسازگاری

- (۳) ناپسند، نوید دادن (۴) گفته شد، ناپسند

۳- اگر توانایی‌های خود را بشناسیم خواهیم دید که:

- (۱) بسیاری از ترس‌ها بیهوده و نادرست است. (۲) از بسیاری از افراد توانا تر هستیم.
- (۳) بسیار توانمند نیرومند و قدرتمندتر هستیم. (۴) برای حفظ آنها باید شجاعت داشته باشیم.

۴- مفهوم جمله‌ی «خنده بر ترس‌های دروغین گام اول به سمت شجاعت است.» کدام است؟

- (۱) به صورت دروغین هم که شده بخندیم.
- (۲) برای شجاع شدن کمی بخندیم.
- (۳) با خنده‌های خود اولین گام شجاعت را برداریم.
- (۴) با از بین رفتن جهل شجاعت را در خود پرورش دهیم.

۵- در جمله «بعضی از تاریکی می‌ترسند و شب و تاریکی را پر از اشباح و پدیده‌های ترسناک می‌دانند» چند کلمه پیوند یا ربط

وجود دارد؟

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱- امروزه علاوه بر شجاعت بدنی به چه چیزهایی نیازمندیم؟

۲- چهار کلمه گسترش یافته نام ببرید.

۳- فرد شجاع در رویارویی با خطر چه کار می‌کند؟

۴- مخالف کلمه‌های زیر را بنویسید؟

شجاع ----- نکوهیده ----- پیروزی ----- تاریکی: -----

۵- تشدید کلمه‌های زیر را بگذارید.

تفکر - موفقیت - جراحی - اتفاق - خفت - تامل - تصور - تمدن

ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱- جمله‌های زیر را هر طور که دوست دارید ادامه دهید؟

یک روز تصمیم گرفتم به همه نشان دهم که شجاع هستم برای همین -----

۲- با استفاده از حروف ربط «چون، ولی، که» متن کوتاهی بنویسید.

۳- مترادف کلمه‌های زیر را بنویسید و با هر کدام جمله بسازید؟

واهمه: -----

حریق: -----

باور: -----

ایستادگی: -----

۴- هریک از واژه‌های زیر را گسترش دهید؟

کتاب: -----

ورزش: -----

تمام: -----

دنیا: -----

۵- سه نمونه از ترس‌های پسندیده و سه نمونه از ترس‌های نکوهیده را بنویسید.

----- *

----- *

----- *

الف) جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

۱- سربازی که در صحنه‌ی نبرد، وظیفه‌ی خود را انجام می‌دهد، است.

۲- ریشه‌ی اصلی ترس‌های نادرست در و است.

۳- انسان‌ها افزون بر شجاعت و قدرت بدنی، به شجاعت هم نیازمند هستند.

۴- ترس گاه نه تنها ناپسند نیست که بسیار است.

۵- خنده بر ترس‌های ، گام اول به سمت شجاعت است.

ب) جمله‌های صحیح با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.

۱- کلمات «نکوهیده و ناپسند» مخالف هم هستند. ()

۲- شجاعت اخلاقی، آن است که حرف راست و درست بگوییم. ()

۳- انسان‌ها افزون بر شجاعت و قدرت بدنی، به شجاعت دیگری نیاز ندارند. ()

۴- پیام کلی ضرب‌المثل «نابرده رنج، گنج میسر نمی‌شود»، «تلاش و کوشش برای رسیدن به نتیجه است». ()

۵- با افزودن یک یا چند کلمه به کلمه‌ای دیگر، عبارت‌ها و ترکیب‌های جدیدی ساخته می‌شود. ()

پ) گزینه‌ی درست را با علامت (✓) مشخص کنید.

۱- ساختار کدام ترکیب با بقیه فرق دارد؟

(۱) اجرای موسیقی (۲) حرف‌های کشاورز (۳) امواج دریا (۴) تازیانه‌ی باد

۲- کدام کلمه غلط املایی ندارد؟

(۱) نظمین (۲) جرّاهی (۳) محارت (۴) متانت

۳- رابطه‌ی کدام دو کلمه با بقیه فرق دارد؟

(۱) شریف ، شرافت (۲) تصادف ، مصادف (۳) جهل ، مجهول (۴) اخلاق، خلاق

۴- معنی ضرب‌المثل «از کوزه همان برون ترواد که در اوست» در کدام گزینه آمده است؟

(۱) رفتار و گفتار آدم‌ها نشان‌دهنده‌ی درون آنهاست. (۲) رفتار آدم‌ها نشان‌دهنده‌ی گفتار آنهاست.
(۳) گفتار آدم‌ها شبیه یکدیگر است. (۴) رفتار آدم‌ها شبیه یکدیگر است.

۵- کدام کلمه در صورتی که با کلمه‌ای دیگر ترکیب شود نیاز به «ی» میانجی دارند؟

(۱) انسان (۲) دنیا (۳) کوچه (۴) آهو

ت) به سؤالات زیر پاسخ مناسب دهید.

۱- با اضافه کردن واژه‌ای به واژه‌ی دیگر، ترکیب جدید بسازید. (به نمونه توجه کنید)

سلامت + - + روان = سلامت روان

----- + - + ----- = ----- + - + -----

----- + ی + ----- = ----- + ی + -----

۲- کلمه‌های به هم ریخته‌ی «شجاع - است - که - عاقبت - از - کسی - خطر - کارهای - بترسد - بد - و» را مرتب کنید.

*

۳- حروف به هم ریخته را مرتب کنید.

ل - س - ت - م - ا - - - - - و - ا - ف - ن - ز - - - - - ص - ی - ل - ا - - - - -

۴- دو هم‌خانواده برای هر کلمه بنویسید.

کمال: - - - - - ، - - - - - قدرت: - - - - - ، - - - - -

۵- سه ترکیب از متن درس بیابید که در آن «ی» میانجی به کار رفته باشد.

- - - - - ، - - - - - ، - - - - -

ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱- مانند نمونه کامل کن.

- زمان + - + قدیم زمانِ قدیم - آینده + - - - - + - - - - -

- صفحه + - - - - + - - - - - گام + - - - - + - - - - -

- انشا + - - - - + - - - - - مراسم + - - - - + - - - - -

۲- برای هر نشانه از متن درس چهار کلمه بیابید.

- ص، ص - - - - - ع، ع - - - - -

۳- مخالف کلمات زیر را بنویسید.

- جهل: - - - - - ناپسند: - - - - - شکست: - - - - -

۴- معنی شجاعت چیست؟

*

۵- دو مورد از ترس‌های پسندیده را بنویسید؟

- - - - -
- - - - -

درس پانزدهم: کاجستان

واژه‌نامه 🍓

کاجستان: باغ کاج، زمینی که در آن درختان کاج فراوان **سیرت:** خلق و خوف، راه و روش روییده باشد.

رگبار: شلیک به طور دسته جمعی

تأمل: اندیشه، مکث

سرنگون: واژگون، نگونسار

ویلون: یکی از سازهای موسیقی

پربار: مؤثر، مهم

غلام: خدمتکار

ملاطفت: دلجویی، مهربانی

ملک: امیر، پادشاه

خامش: خاموش

کرم: بزرگواری

غوطه: فرو رفتن

برآمد: بالا آمد

خطوط: جمع خط

تازیانه: شلاق

بلافاصله: بی‌رنگ، فوری

بذر: تخم، دانه

حصار: دیوار، پرچین

حکمت: دانایی، علم

محنت: عذاب، سختی، بلا

آزرده: دلخور، ناراحت

طریقی: راهی، روشی

غایت: نهایت، انتها

باری: خلاصه

سکان: فرمان، وسیله‌ی هدایت کشتی

قدر: ارزش

واژگان مهم املائی: 🍓

خطوط - سیم - رهگذران - پاییزی - تازیانه - تأمل - تحمل - اتفاق - ناگهان - آسیب دیده - سالم - ثروت - مسیر - عبور - عاقبت - بلوط - نصیحت - احتیاج - محکم - مطمئن - بلافاصله - مزرعه - خاراند - سرنگون - خاطرات - مراقبت - طولی

- بذر - محصول - مسافت - اجرا - موسیقی - آهنگ - ماسه - ضرر - استراحت - حصار - افق - غلام - مَحَنَت - ملاطفت - آزرده - حکیم - طریق - غایت - لطف - غلام - غوطه - سکان - پسندیده - حکمت - غرقه - قدر - سلامت.

معنی ابیات و عبارات مهم:

در کنار خطوط سیم پیام خارج از ده، دو کاج رویدند

معنی: خارج از روستا در کنار سیم‌های مخصوص پیام دو کاج رویده بودند.

سالیان دراز، رهگذران آن دو را چون دو دوست می دیدند

معنی: سالیان طولانی، عابران آن دو کاج را مانند دو دوست به شمار می آوردند.

روزی از روزهای پاییزی زیر رگبار و تازیانه‌ی باد

معنی: یک روز از روزهای پاییز در زیر باران و باد شدید

یکی از کاج‌ها به خود لرزید خم شد و روی دیگری افتاد

معنی: یکی از کاج‌ها تکان‌های سختی خورد و خم شد و بر روی کاج دیگری افتاد

گفت: «ای آشنا، ببخش مرا خوب در حال من، تأمل کن

ریشه‌هایم ز خاک، بیرون است چند روزی، مرا تحمل کن.»

معنی: گفت: «ای دوست من را ببخش و خوب به شرایط من توجه کن. ریشه‌های من بیرون از خاک مانده است. چند روزی شرایط

من را تحمل کن و بگذار به تو تکیه کنم.»

کاج همسایه، گفت با نرمی: «دوستی را نمیبرم از یاد،

شاید این اتفاق هم روزی ناگهان از برای من افتاد.»

معنی: کاج همسایه با لحن آرام و مهربانی گفت: «دوستی را که بین ما وجود دارد فراموش نمی‌کنم. شاید یک روزی این اتفاق برای

من هم بیفتد.»

مهربانی به گوش باد رسید باد، آرام شد، ملایم شد

معنی: باد که حرف‌های دو کاج را شنید از مهربانی و دوستی که بین آن دو بود آرام گرفت و ملایم وزید.

کاج آسیب دیده‌ی ما هم کم کمک، پا گرفت و سالم شد.

معنی: از آن طرف کاج آسیب دیده ما هم آرام آرام قدرت گرفت و حالش خوب شد.

میوه‌ی کاج‌ها، فرو می‌ریخت دانه‌ها ریشه می‌زدند آسان

معنی: میوه‌های کاج به زمین می‌افتادند و دانه‌های کاج در خاک ریشه کردند.

ابر، باران رساند و چندی بعد ده ما، نام یافت «کاجستان»...

معنی: ابر و باران هم به دانه‌ها آب رساند هر کدام به درخت کاج تازه‌ای تبدیل شد و بعد از مدتی روستای ما «کاجستان» نام گرفت.

غلام، هرگز دریا ندیده بود و مَحَنَت کشتی نیازموده، گریه و زاری در نهاد

معنی: خدمتکار که تا حالا دریا ندیده بود و سختی‌های آن را نمی‌شناخت شروع کرد به بی‌تابی و گریه..

الف) جمله‌های زیر را با کلمات مناسب پر کنید.

- ۱- درس «زیر آسمان بزرگ» ترجمه‌ی ----- است.
- ۲- شعر کاجستان سروده ----- است.
- ۳- غلام هرگز دریا ندیده بود ----- کشتی نیازموده.
- ۴- ریشه‌هایم ز خاک بیرون است / چند روزی مرا ----- کن
- ۵- باب اول گلستان سعدی در ----- است.

ب) جمله‌های صحیح را با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.

- ۱- دو کاج فقط مدت کوتاهی با هم دوست بودند. ()
 - ۲- حکمت از باب پنجم گلستان سعدی انتخاب شده است. ()
 - ۳- حکایت حکمت با ضرب‌المثل «زبان سرخ سرسبز می‌دهد بر باد» تناسب معنایی دارد. ()
 - ۴- میوه کاج‌ها به پایین می‌افتاد دانه‌ها به راحتی در خاک ریشه می‌زدند. ()
 - ۵- برخی از حرف‌ها معانی گوناگونی دارند که فقط در جمله می‌توانیم به آنها پی ببریم. ()
- پ) گزینه درست را با علامت (✓) مشخص کنید.

- ۱- مفهوم غایت لطف و کرم باشد یعنی:
 - (۱) نهایت مهربانی و بخشش باشد.
 - (۲) ابتدای مهربانی است.
 - (۳) بیشترین حالت شادی باشد.
 - (۴) بیشترین و بهترین و زیباترین نوع زندگی باشد.
- ۲- گلستان ----- دارد و باب ----- آن در سیرت پادشاهان است.

(۱) ده - اول	(۲) هشت - اول	(۳) بیست - اول	(۴) هشت - هشتم
--------------	---------------	----------------	----------------
- ۳- کدام یک از ضمیرها گوینده است؟

(۱) تو	(۲) من
(۳) او	(۴) ایشان
- ۴- کدام یک از گزینه‌ها اسم نیست؟

(۱) کتاب	(۲) گفتار
(۳) البرز	(۴) رفتیم
- ۵- مفهوم کدا کلمه با سه کلمه دیگر تفاوت دارد؟

(۱) تکه	(۲) قطعه
(۳) نقطه	(۴) پاره

ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

- ۱- کاج همسایه چه خصوصیتی داشت؟
- ۲- شعر کاجستان را چه کسی سروده است؟
- ۳- درس «زیر آسمان شهر» اثر و ترجمه چه کسی است؟

۴- داستان دو کاج در چه محلی اتفاق افتاده است؟

۵- در نظر پادشاه «غایت لطف و کرم» چه بوده است؟

ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱- یک داستانک مثل «دو کاج» درباره خودتان و دوستانتان بنویسید.

.....*

.....

.....

.....

۲- معنی و مفهوم هر قسمت را ساده و روان بنویسید.

باری چند غوطه خورد جامه‌اش گرفتند و سی کشتی آوردند.

.....*

.....

.....

.....

اول محنت غرقه شدن نچشیده بود و قدر سلامت کشتی نمی‌دانست.

.....*

.....

.....

.....

۳- درباره ضرب‌المثل «و قدر عافیت کسی داند که به مصیبتی گرفتار آید» یک بند بنویسید.

.....*

.....

.....

.....

۴- سه پندی که در داستان «دو کاج» به ما می‌دهند بنویسید.

.....*

.....

.....

۵- با دو معنی متفاوت چون دو جمله بسازید.

..... چون: مانند:

..... چون: زیرا:

الف) جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

- ۱- خواهش می‌کنم، بفرمایید. من به نصیحت‌های خوب ----- دارم.
- ۲- این مهم نیست که چند ----- راه طی می‌کنی، بلکه باید همیشه این را به یاد داشته باشی که از کجا آمده‌ای.
- ۳- دلم می‌خواهد پس از مرگم ----- به تو برسد.
- ۴- باری چند ----- خورد؛ جامه‌اش گرفتند و سوی کشتی آوردند.
- ۵- قدر عافیت کسی داند که به ----- گرفتار آید.

ب) جمله‌های صحیح با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.

- ۱- هم‌معنی کلمه‌ی «طریق»، «راه و روش» است. ()
 - ۲- هر داستانی دو نوع شخصیت اصلی و فرعی دارد. ()
 - ۳- کلمه‌ی «چون» فقط به معنای «مثل و مانند» در جمله یا شعر می‌آید. ()
 - ۴- «غایت و ابتدا» دو کلمه‌ی مخالف هم هستند. ()
 - ۵- در حکایت «زیر آسمان بزرگ» پیرمرد بدون هیچ شرطی ثروت خود را به نوه‌اش داد. ()
- پ) گزینه‌ی درست را با علامت (✓) مشخص کنید.

۱- معنی کدام کلمه درست نیست؟

- (۱) بذر: هسته (۲) بلافاصله: حتما (۳) قدر: ارزش (۴) پیشواز: استقبال

۲- نسبت کدام دو کلمه درست نیست؟

- (۱) پیاده و سواره (متضاد) (۲) حصار و محصور (هم‌خانواده)
(۳) افزون و بیش (هم‌معنی) (۴) پیشواز و بدرقه (هم‌معنی)

۳- کدام کلمه جمع نیست؟

- (۱) مدارس (۲) خطوط (۳) کاجستان (۴) رهگذران

۴- کدام عبارت غلط املایی دارد؟

- (۱) رنج جراحی (۲) درختان بلوت (۳) محنت غرقه شدن (۴) قدر سلامت

۵- معنی «چو» و «چون» در کدام گزینه با بقیه فرق دارد؟

- (۱) همان‌گه، بیایم چو ابر سیاه (۲) دل سام شد چون بهشت برین
(۳) مهر تو چون، شد پیشه‌ام (۴) آن دو را چون دو دوست می‌دیدند

ت) به سؤالات زیر پاسخ مناسب دهید.

- ۱- معنی بیت «میوه‌ی کاج‌ها فرو می‌ریخت / دانه‌ها ریشه می‌زدند آسان» را بنویسید.

*

۲- با توجه به املای صحیح کلمات، متن را کامل کنید.

حکیمی در آن کشتی بود، مَلِک را گفت: «اگر فرمان دهی، من او را به ..ریقی، خامُش گردانم.» گفت: «...ایت لطف و کرم باشد.» باری چند غو...ه خورد؛ جامه‌اش را گرفتند و سوی کشتی آوردند. به دو دست در ...کان کشتی آویخت.

۳- کلمه‌ی «چو یا چون» را با سه معنی متفاوت در سه جمله به کار ببر.

الف) چو / چون (به دلیل اینکه):

ب) چو / چون (مانند):

پ) چو / چون (وقتی که):

۴- شعر «کاجستان» از کیست؟ پیام شعر چیست؟

*

۵- حکایت «حِکْمَت» نوشته‌ی کیست؟ نام کتابی که این داستان در آن آمده است چیست؟

*

ث) به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱- معنی «چون» در عبارت «چون برآمد، به گوشه‌ای بنشست و آرام یافت.» چیست؟

۲- با جابه‌جا کردن اجزای جمله، بیت «ابر، باران رساند و چندی بعد / ده ما، نام یافت «کاجستان» را به زبان ساده برگردانید.

*

۳- با ترکیب کلمات داخل کادر، کلماتی جدید بساز.

«گوش - خطر - مند - دست - ناک - چهار - نیاز - هم - گیره - مرد - کوه - نوع - نا - ستان - امن - پیر»

.....،،،،،،

۴- کلمه‌ی مناسب را با توجه به املای درست آن علامت بزن؟

کشاورز چانه‌اش را (خاراند، خواراند) و جواب داد: «(متمئن، مطمئن) نیستم. اما اگر فکری به خاطرت رسیده است، بهتر است آن را مانند (بذری، بزی) که در زمین کاشته می‌شود، تصوّر کنی. (طولی، تولی) نمی‌کشد که رشد می‌کند و محصولش را برداشت می‌کنی.»

۵- جمله‌های زیر را بر اساس ترتیب درست آنها شماره‌گذاری کنید.

مریم هر روز بعد از مدرسه تمام کارهای خانه را انجام می‌داد. ☐

«هدف من خوشحال کردن شما بود.» ☐

مادر مریم چند روز پیش به مسافرت رفته بود. ☐

وقتی مادرش از سفر بازگشت، با خوشحالی و رضایت به مریم گفت: ☐

به سمت مادر رفت و او را در آغوش گرفت و گفت: ☐

مریم که از انجام کارهای آن روز خسته بود، ☐

آنها نگاهی به هم کردند و آرام خندیدند. ☐

«دخترِ مهربان من! تو در این مدت بسیار زحمت کشیدی، من این محبت تو را هیچ وقت فراموش نمی‌کنم.» ☐

آزمون (نوبت دوم)

الف) جمله‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

- ۱- واژه‌های رفت و برگشت و برد و باخت و گل خار با هم رابطه‌ی ----- دارند.
- ۲- شعر «خرد همنای و خود دلگشای» را ----- سروده است.
- ۳- بزرگی ----- عقل است نه ----- سال پس ----- می‌توانی عاقل باش تا بزرگ شوی.
- ۴- در سرود ملی از ----- به عنوان «نقش جان ما» یاد شده است.
- ۵- تابلو «عصر عاشورا» اثر معروف ----- است.

ب) جمله‌های صحیح را با (ص) و جمله‌های غلط را با (غ) مشخص کنید.

- ۱- سعدی شاعر معروف در یکی از مدارس دارالفنون تحصیل کرده است. ()
 - ۲- ریشه اصلی ترس‌های نادرست در جهل و نادانی است. ()
 - ۳- گلستان سعدی ۱۲ باب دارد. ()
 - ۴- محمدتقی بهار شعر چشمه و شنگ را سروده است. ()
 - ۵- کتاب «فیه ما فیه» اثر مولوی است. ()
- پ) گزینه درست را با علامت (✓) مشخص کنید.

- ۱- در کدام دسته از کلمات زیر ترتیب الفبایی رعایت شده است؟

(۱) مرطوب، مطلوب، کیفر و سرور	(۲) سرور، مرطوب، مطلوب و نادر
(۳) شنا، ربیع، صیف و خزان	(۴) دهخدا، معین، نفیسی و لغت‌نامه
- ۲- در کدام ضمیر جمله ضمیر فاعل است؟

(۱) علی او را در پارک دید.	(۲) دانش‌آموزان بسیار خسته شدند.
(۳) من امتحان فارسی دارم.	(۴) پدر ما را به پارک برد.
- ۳- «عبارت وقتی به خانه آمدم برادرم به خانه آمده و ناهارش را خورده و رفته بود» چند جمله است؟

(۱) دو	(۲) سه	(۳) چهار	(۴) پنج
--------	--------	----------	---------
- ۴- ----- گام بسیار مهمی برای آشنایی با پدیده‌ها و رسیدن به دانایی است.

(۱) اسم	(۲) فعل	(۳) مفعول	(۴) صفت
---------	---------	-----------	---------

ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

- ۱- چرا مور دعوت سلیمان را نپذیرفت؟
- ۲- کتاب «مرد هزار ساله» را چه کسی نوشته است؟
- ۳- دو هم‌خانواده برای کلمه «ملاطفت» بنویسید. ----- و -----
- ۴- گام اول شجاعت چیست؟

۵- نمایش نامه نویس به چه کسی می‌گویند؟

ث) به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱- جمله‌های کوتاه زیر را ادامه دهید.

..... امیر علی امروز می‌آید.

۲- در بیت «چو ایران نباشد تن من مباد / بدین و بوم و بر زنده یک تن مباد» «چو» به چه معناست.

..... *

۳- مفهوم بیت «نام نیکو گر بماند ز آدمی / به کزو ماند سرای زرنگار» را بنویسید.

..... *

۴- با ترکیب کلمات «نویس، خیال، خود، انگیز»، دو کلمه جدید بسازید و با یکی از آنها یک جمله بنویس.

..... *

..... *

۵- با جابه‌جا کردن اجزای جمله بیت‌های زیر را به زبان ساده باز گردانید.

باز می‌پیچد میان خانه‌ها / بوی اسپند و گلاب و بوی عود

..... *

می‌رسد فصل بهاری جاودانی / فصلی از عطر و گل و شعر سرود

..... *

مترادف

معنی	واژه	معنی	واژه	معنی	واژه
	سهل:		بهبودی:		سفارش:
	یاس:		شکرانه:		حیرت زده:
	گرت:		رحمت:		دست بردار نبود:
	خارا:		نذر کرده ایم:		برقی در چشمانش:
	ناید به بار		سپیده دم:		ماجرها:
	ناید:		سردر کتاب دارد:		دم به دم:
	کاوید:		سیما:		بسی:
	ناگهانی:		بگذاریم:		سفارش:
	نیک بخت:		واگذار کن:		کوهسار:
	بی رنگ:		نادیده بگیرد:		ناگه:
	کرم کرده:		فرصت:		دچار:
	حقیقت:		پارسی:		گران سنگ:
	سخت:		فرا گرفتن:		تیره دل:
	حیرت آور:		اشک شوق:		سخت سر:
	به نرمی:		دل خوشی:		زور آزمای:
	جهش:		دلبستگی بی اندازه:		در استاد:
	شب و روز نمی شناسد:		تازه از بستر بیماری برخاسته بود		ابرام:

هم خانواده

کوشش:	شکر:	طیب:	حقیقت:
دانش:	نقل:	حفظ:	

مخالف

پاسخ $\neq$	بیماری $\neq$	دور $\neq$
نیازمند $\neq$	شکر $\neq$	نخستین $\neq$
کوچک $\neq$	نامدار $\neq$	ناتوان $\neq$
برخاسته بود $\neq$		

ستایش

نظامی

جمال‌الدین ابومحمد مشهور به نظامی گنجوی (گنجه‌ای)، شاعر قرن ششم، در شهر گنجه به دنیا آمد. او به عنوان داستان‌نویس معروف در ادبیات فارسی شناخته شده است. اثر معروف او «خمسه» یا «پنج‌گنج» نام دارد. خمسه شامل پنج کتاب شعر در قالب مثنوی است که به اختصار به آن، ملخ‌ها می‌گویند: مخزن الاسرار - لیلی و مجنون - خسرو شیرین - هفت‌پیکر - اسکندرنامه. وی در قرن هفتم هجری چشم از جهان فرو بست. شعر «ستایش» از کتاب مخزن الاسرار این شاعر است.

درس اول

* آفریده‌های ساکت خدا: نوشته‌ی نانسی سویتلند، ترجمه‌ی حسین سیدی
پروین دولت آبادی:

شاعر و نویسنده‌ی معاصر است و برای کودکان و بزرگسالان آثاری به نظم و نثر از خود به جا گذاشته است. «گل و بادام» و «شهر سنگی» از آثار او می‌باشد. شعر «رقص باد، خنده‌ی گل» اثر این شاعر است.

درس دوم

سعدی :

در قرن هفتم در شیراز به دنیا آمد و پس از مسافرت‌های زیاد و تحصیل در نظامیه‌ی بغداد، دو اثر جاودانه‌ی خود، یعنی بوستان (به نظم) و گلستان (به نثر) را نوشت. آرامگاه او در شیراز است. شعر «فضل خدا» اثر این شاعر است. داستان «راز گل سرخ» از کتاب «زیباترین قصه‌ها» نوشته‌ی مهدی مراد حاصل گرفته شده است.

درس سوم

حکیم ابوالقاسم فردوسی :

در قرن چهارم و پنجم می‌زیست. او در توس به دنیا آمد و حدود سی سال از عمرش را صرف نوشتن شاهنامه کرد تا زبان فارسی را زنده نگه دارد. آرامگاه او نیز در شهر توس می‌باشد. شعر «خرد رهنمای و خرد دلگشای» اثر این شاعر است.

محمد بن زکریای رازی:

در شهر ری به دنیا آمد (رازی یعنی اهل ری). این پزشک معروف موفق شد الکل را کشف کند. اثر معروف او در پزشکی «الحاوی» نام دارد.

درس چهارم

کليلة و دمنه :

اصل کتاب کليلة و دمنه به زبان هندی بوده و در زمان ساسانیان توسط برزویه‌ی حکیم به ایران آورده شده و به زبان پهلوی ساسانی ترجمه شده است.